

JAK DÁL S INTERNETOVÝMI ODKAZY?

TOMÁŠ KUBEŠA

Soud: Soudní dvůr Evropské unie
Sp. zn.: C-466/12
Datum: 13. února 2014
Dostupnost: curia.europa.eu

Soudní dvůr Evropské unie (dále též „Soud“) vydal již 13. 2. 2014 rozsudek ve věci sp. zn. C-466/12 *Svensson vs. Retriever Sverige AB*. Jednalo se o dlouho očekávaný rozsudek, který měl přinést jasno do řady právních otázek, spojených s problematikou internetových odkazů¹, a to jako součást pomyslné trojice případů spolu s C-279/13, *C More Entertainment*, a C-348/13 *BestWater*. V tomto článku se pokusím shrnout skutkový základ věci *Svensson*, její právní hodnocení a pokusit se najít odpovědi na některé z otázek, které se od této trojice případů očekávají. Rozhodnutí *Svensson* se týkalo interpretace čl. 3 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (dále jen „směrnice InfoSoc“). V tomto rozhodnutí SDEU rozhodl, že umístěním hypertextového odkazu na autorskoprávně chráněné dílo, umístěné na jiných webových stránkách, nepředstavuje za určitých okolností sdělování veřejnosti dle výše uvedeného ustanovení směrnice InfoSoc.

1. PRÁVNÍ VĚTA

1) Článek 3 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva

¹ Viz např. MYŠKA, Matěj. *Ashby Donald v pirátské zátocce: svoboda projevu a vymáhání autorského práva v aktuální judikatuře ESLP*. *Revue pro právo a technologie*. Brno: Masarykova univerzita, 2013, s. 37-41. ISBN 1804-5383.

a práv s ním souvisejících v informační společnosti musí být vykládán v tom smyslu, že skutečnost, že jsou na jedné internetové stránce uvedeny hypertextové odkazy na díla, která jsou volně dostupná na jiné internetové stránce, nepředstavuje sdělování veřejnosti podle tohoto ustanovení.

2) Článek 3 odst. 1 směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát mohl poskytnout větší ochranu nositelům autorského práva tím, že stanoví, že pojem „sdělování veřejnosti“ zahrnuje více úkonů, než uvádí toto ustanovení.

2. SKUTKOVÝ STAV

Skutkový stav, jak jej lze rekonstruovat z textu rozhodnutí a již poměrně bohatých komentářů k němu², byl následující.

Společnost Retriever Sverige AB v rámci svého podnikání provozuje internetovou stránku³, na které poskytuje služby monitoringu médií. Tyto služby spočívají v sestavování přehledu dostupných a zveřejněných novinových článků a jiných mediálních vyjádření dle požadavků a zadání zákazníka, uživatele této služby. Součástí sestaveného přehledu jsou také hypertextové odkazy na tyto články. Články samotné se však přímo na webu, provozovaném společností Retriever Sverige AB, nenachází. Po kliknutí na nabízený odkaz je uživatel přesměrován na webové stránky, na kterých se nachází samotný odkazovaný článek. Přesměrování mělo přitom být prováděno formou otevření nového okna prohlížeče, ve kterém je článek zobrazen na svém původním umístění. Mezi stranami sporu nepanovala shoda o tom, zdali je z pohledu a vnímání uživatele článek zobrazen z původního umístění nebo zda uživatel má dojem, že vidí jeho kopii umístěnou na stránkách Retriever Sverige AB. Ve zobrazeném přehledu

² Rosati, Eleonora. Post-Svensson Stress Disorder #1: Does it matter whether linked content is lawful?. The IPKat [online]. Publikováno 21. 2. 2014 [cit. 30. 5. 2014].. Dostupné z: <http://ipkitten.blogspot.com.es/2014/02/post-svensson-stress-disorder-1-does-it.html>

Rosati, Eleonora. Early thoughts on Svensson: communication/making available, 'new' public, altering the scope of exclusive rights. The IPKat [online]. Publikováno 13. 2. 2014 [cit. 30. 5. 2014].. Dostupné z: <http://ipkitten.blogspot.co.uk/2014/02/early-thoughts-on-svensson.html>

Rosati, Eleonora. BREAKING NEWS: CJEU in #Svensson says that in general it is OK to hyperlink to protected works without permission. The IPKat [online]. Publikováno 13. 2. 2014 [cit. 30. 5. 2014].. Dostupné z: <http://ipkitten.blogspot.co.uk/2014/02/breaking-news-cjeu-in-svensson-says.html>

³ Tento web je ke dni 3. 6. 2014 stále funkční, a to na adrese www.retriever.se, popřípadě na jeho mutaci www.retriever-info.com

dostupných výsledků se objevovaly pouze články a mediální vyjádření, která již byla zpřístupněna jinde, tzn. na webových stránkách třetích stran. Nebyly zobrazovány články již či ještě zcela nedostupné či takové, které jsou uživateli v původním umístění dostupné pouze po splnění zvláštních požadavků (registrace, platba předplatného apod.). Za své služby si společnost Retriever Sverige AB účtovala finanční odměnu.

Skupina novinářů - autorů těchto článků v čele s p. Svenssonem se rozhodla žalovat společnost Retriever Sverige o náhradu škody s tím, že došlo k užití jejich článků – autorských děl bez jejich svolení. Žaloba byla postavena na argumentaci, že došlo k porušení práva autorů dílo užít, konkrétně zpřístupnit své dílo veřejnosti. Společnost Retriever Sverige ve své obraně uváděla, že díla nezpřístupnila, neboť neučinila žádný přenos těchto děl, pouze své zákazníky upozornila na místa, kde lze tato autorská díla zpřístupnit. Švédský Odvolací soud přistoupil v rámci tohoto sporu k položení níže uvedených otázek.

3. POLOŽENÉ OTÁZKY

Švédský odvolací soud Svea hovrätt se obrátil na Soud s následujícími předběžnými otázkami:

„1) Představuje skutečnost, že jiná osoba než nositel [autorského práva] k dílu poskytne hypertextový odkaz na toto dílo na své internetové stránce, sdělování díla veřejnosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice [2001/29]?

2) Má na posouzení první otázky vliv skutečnost, že se dílo, na které je odkazováno, nachází na internetové stránce, která je všem přístupná bez omezení, nebo skutečnost, že přístup k této stránce je naopak nějakým způsobem omezen?

3) Je třeba při posuzování první otázky rozlišovat podle toho, zda se dílo poté, co uživatel klikne na odkaz, zobrazí na jiné internetové stránce, nebo se naopak zobrazí takovým způsobem, že vyvolá dojem, že je zobrazeno na téže [internetové] stránce?

4) Může členský stát poskytnout výlučnému právu autora větší ochranu tím, že stanoví, že pojem „sdělování veřejnosti“ zahrnuje více úkonů, než uvádí čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29?“

4. ROZHODNUTÍ SOUDNÍHO DVORA EU

SDEU se rozhodl posoudit první tři otázky společně a pro potřeby svého rozsudku je shrnul do otázky, zdali představuje uvedení hypertextových odkazů na volně dostupná chráněná díla sdělování veřejnosti. Poslední čtvrtou otázkou se pak zabýval zvlášť.

SDEU se taktéž vyjádřil k jednotlivým základním pojmům „*sdělování*“ a „*veřejnosti*“.

Co se týče *sdělování*, soud dospěl k závěru, že rozhodujícím kritériem je skutečnost, že dílo je zpřístupněno veřejnosti způsobem, umožňujícím takové veřejnosti k dílu přístup s tím, že této možnosti nemusí nutně aktivně využít. Dle soudu tak v tomto případě docházelo ke *sdělování* děl, a to formou hypertextového odkazu.

Co se týče *veřejnosti*, pustil se SDEU do hlubší argumentace. SDEU uvedl, že sdělování, které provozuje provozovatel internetové stránky, je zaměřeno na velmi široký okruh subjektů, a to na všechny potenciální uživatele webové stránky, tedy na dosti neurčitý okruh adresátů. Uvedené platí, pokud všichni, i potenciální, uživatelé měli přístup k odkazovaným článkům bez dalšího, byť jinde a byť se jej rozhodli nevyužít. Tato argumentace je přitom použitelná jak pro činnost p. Svenssona, tak i Retriever Sverige AB. SDEU uzavřel s tím, že články p. Svenssona a dalších byly sdělovány velmi široce pojaté veřejnosti, když k nim měli potenciálně přístup všichni uživatelé internetu. Odkazy Retriever Sverige AB pak nemohly představovat sdělování jinému publiku, tedy odlišné veřejnosti.

Existence nové veřejnosti, které je sdělováno s využitím odkazů je přitom nezbytnou oporou požadavku na svolení nositelů autorského práva, tedy p. Svenssona.

SDEU dále stanovil, že výše uvedené neplatí, pokud by odkaz umožnil obejít omezující opatření, uložená provozovatelem webu, na který je odkazováno či pokud by se na něm autorské dílo již nenacházelo. Uživatelé, kteří touto cestou získají přístup k autorskému dílu, je nutné považovat za novou veřejnost a souhlas autora díla s jeho užitím je pak nezbytný.

SDEU se rozhodl na první tři položené otázky odpovědět tak, že čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že skutečnost, že jsou na jedné internetové stránce uvedeny hypertextové odkazy na díla,

kteřá jsou volně dostupná na jiné internetové stránce, nepředstavuje sdělování veřejnosti podle tohoto ustanovení.

Poslední, čtvrtou otázkou, se SDEU zabýval poněkud odděleně. V této souvislosti SDEU připomněl účel směrnice, spočívající v harmonizaci příslušných národních úprav autorského práva, který by byl narušen, pokud by byl čl. 3 odst. 1 směrnice InfoSoc vykládán tak, že sdělování veřejnosti může zahrnovat další úkony, které tato směrnice neuvádí. Došlo by tak k ohrožení cíle, který směrnice InfoSoc sleduje.

Závěrečnou část rozhodnutí SDEU věnoval vztahu směrnice InfoSoc a Bernské úmluvy, když uvedl, že pokud Bernská úmluva dává členskému státu možnost přijmout ustanovení, které by bylo v rozporu s ustanovením směrnice InfoSoc, nesmí členský stát této možnosti využít.

5. NĚKOLIK KRITICKÝCH POZNÁMEK

Se závěry SDEU se lze dle mého názoru ztotožnit, avšak pouze částečně. Pouhý odkaz na autorské dílo, jehož následováním je toto dílo zobrazeno v podobě, jak jej autor zamýšlel zveřejnit, tzn. v původním umístění, nelze považovat za porušení autorského práva. Tento závěr je přijatelný, avšak rozsudek jako takový je třeba dále podrobit detailnímu zkoumání.

Poněkud diskutabilní je promítnutí vztahu autora a provozovatele webu, kde bylo autorské dílo zveřejněno a následně na něj odkázáno, do dotčené problematiky. Soud, zdá se, vycházel z předpokladu, že dílo je a priori zveřejněno se souhlasem autora a tedy je odkazováno na zdroj, kde se dílo nachází v podobě, odpovídající vůli autora. V této souvislosti je však nutné připomenout taktéž nedávné rozhodnutí, a to ve věci *ACI Adam*⁴, ve kterém tentýž Soud konstatoval, že lze odlišit díla z legálních a nelegálních zdrojů, tedy díla, která jsou na daném umístění dostupná se souhlasem autora a díla, která jsou zveřejněna bez takového souhlasu popřípadě dokonce proti vůli autora. Premisa o souhlasu autora se zveřejněním jeho díla pokud je dostupné, tak, zdá se, není zcela univerzálně platná, a to ani z pohledu různých senátů téhož Soudu. Uživatel, který k dílu přistoupí, přitom zřídka může spolehlivě poznat, zdali ke zveřejnění díla na daném umístění dal autor souhlas či nikoli. Soukromoprávní vztah autora a provozovatele webové

⁴ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie sp. zn. C-435/12 *ACI Adam BV vs Stichting de Thuiskopie* ze dne 10. 4. 2014

stránky či jiné publikační platformy je uživateli mnohdy skrytý a nelze po něm úspěšně požadovat, aby vývoj tohoto vztahu navíc dlouhodobě sledoval (a odhalil tak např. změnu či ukončení licence).

Jak již bylo naznačeno, uživatel má jen málo možností, jak poznat legální zdroj od nelegálního a tedy kvalifikovaně posoudit, zdali je na odkazované dílo možné odkázat či nikoliv. Jako zdánlivě dostatečné řešení se mohlo nabízet použití kritéria jakési obezřetnosti průměrného uživatele, který by k užívání autorských děl v prostředí internetu přistupoval s jistou sumou zkušeností a rozumových vlastností. Toto kritérium by na uživatele kladlo požadavek rozpoznat aspoň v nejkřiklavějších případech situace, kdy odkazované dílo není šířeno se souhlasem autora⁵. V důkladném rozboru však ani tento závěr neobstojí. Na pomoc si lze přibrat rozsudek ve věci *Deutschlandradio*⁶, ve které veřejnoprávní rozhlasová stanice zveřejnila na svých webových stránkách autorské dílo v rozporu s licenci, pod kterou bylo šířeno (v tomto případě CC BY-NC). Lze mít za to, že ani po průměrném, avšak ani po dosti zdatném uživateli nelze požadovat, aby odhalil porušení autorského práva veřejnoprávním rozhlasem, tomu přízpůsobil své chování, na dílo neodkazoval a dostal tak požadavkům Soudu. Zjevně tedy uživatel nemá spolehlivého vodítka, jak odhalit skutečný obsah licence k dílu, na které chce odkazovat (či dokonce její existenci vůbec). Vystavuje se přitom riziku, že nesprávné posouzení vztahu autora a publikační platformy v případě, že na dílo odkáže, pro něj bude mít negativní následky.

Soud dále předpokládá, že je odkazováno pouze na umístění, kde bylo autorské dílo zveřejněno poprvé s tím, že autor a provozovatel takového webu mají jasně určený právní vztah. Pokud by odkaz umožnil obcházet prostředky, omezující přístup k dílu, bude i samotný tento odkaz porušením autorského práva. Uživatel, který chce na takové dílo odkázat, však není z povahy věci schopen posoudit, zdali zobrazuje dílo v prvotním místě zveřejnění s určenými právními vztahy stran, a tedy jestli odkazuje na primární zdroj či nikoliv. Z povahy věci pak uživatel není schopen poznat

⁵ Typicky by takový průměrný uživatel měl být schopen rozpoznat, že např. nejnovější film aktuálně promítaný v kinech nebude šířen pomocí technologie torrent se souhlasem autora.

⁶ Rozsudek Zemského soudu v Kolíně sp. zn. 28 O 232/23 ze dne 5. 3. 2014, dostupný na <http://www.lhr-law.de/wp-content/uploads/2014/03/geschw%C3%A4rtes-Urteil-LG-K%C3%B6ln-2.pdf>

dokonce ani to, zdali je dílo zpřístupněno jinde, s aplikací omezení, a to právě kvůli existenci těchto případných omezení. Předpoklad Soudu požadující odkazování pouze na původní zdroje, na které má autor vliv i po samotné publikaci díla se tak jeví jako přehnaný.

Tyto závěry kladou na samotné fungování internetových odkazů dosti přísné požadavky. Nekritické přijetí závěrů Soudu a jejich promítnutí do praxe včetně jejich výše popsaných důsledků by tak mohlo mít negativní následky na fungování webu jako jedné z významných služeb internetu.

Je na škodu, že Soud se ve výše uvedené věci nezabýval problematikou tzv. embedded odkazů, byť argumentace p. Svenssona ohledně nejasností v otázce, na které webové stránce bylo dílo zobrazeno, by takovou drobnou odbočku umožnila. Bylo by jistě zajímavé sledovat dopady takového exkurzu do národního případu *Libereckého piráta*⁷. Ze samotného případu Svensson by se zdálo, že Soud zaujal téměř totožné stanovisko, jaké zaujaly české národní soudy, tedy že odkazem na jinde dostupné dílo bylo porušeno autorské právo autora tohoto díla, pokud je odkázáno na nelegální zdroj. Tento závěr podporuje ostatně i rozsudek ve věci *ACI Adam*, který otevřeně rozvádí problematiku legálních a nelegálních zdrojů, na které je třeba pohlížet odlišně. Přesto platí, že zatímco české soudy považovaly za klíčovou otázku *sdělování*, Soud se zabíral spíše problematikou vymezení *veřejnosti*.

6. ZÁVĚR

Soud se, de facto, vyjádřil pro poměrně široké užití odkazů, avšak zároveň na odkazujícího přenesl povinnost ověřit, zdali je odkazované dílo zveřejněno na základě právního důvodu, tedy v souladu s vůlí autora. Takové povinnosti však není snadné dostat.

Soud ve věci Svensson představil dlouho očekávaný pohled na problematiku hypertextových odkazů. Ve svém rozsudku na některé otázky odpověděl, avšak řadu dalších přinesl. Obzvláště ve spojení s dalšími aktuálními rozhodnutími však nelze mít za to, že dotčenou problematiku vyjasnil. Nezbyvá tak než si počkat na závěry Soudu ve věcech C-279/13, C More Entertainment, a C-348/13 BestWater. Tyto dva rozsudky z výše popsané

⁷ Rozhodnutí soudů všech instancí, jakož i Nález Ústavního soudu ve věci jsou dostupné z: MYŠKA, Matěj. Kauza liberecký „pirát“ – updated. *Blog Ústavu práva a technologií Právnické fakulty MU* [online]. Vydáno 11. 10. 2013 [cit. 22. 5. 2014]. Dostupné z: <http://ict-law.blogspot.cz/2013/10/kauza-liberecky-pirat.html>.

trojice aktuálních případů Soudu v tematicky podobných věcech tak provází o to větší očekávání.